

Plymouth, Pa., 8 Birželio.

Liudna, kad vieton ką pa linksmiančio gauname išgirst vis apie netikusius darbus bei peiktiną pasielgimą lietuvių. Vis tikt pavydas, skundai, kerszijimai, apgavystės ir ant galo tarpsaviškos pjuvynės ar ir musztynės. Iš tikro, ant to viso prisiziurėjus ir tam prisiklausius, reike mislyt, kad kokia tai bausmė yra leista ant mūsų, kad negalėtu me matyt szeme gyvenime nei vienos laimingesnės valandos! Bet ir už ką-gi ta bausmė? Kame prasikaltome, kad tokius karczius vaisius turime rinkti? Nereike jieszkot kur to prasikalti no, — mūsų nesupratimas tame kaltas. Tas nesupratimas slogina mus ir nedūda nei biskutuko pakopti augstyn prie ko geresnio, laimingesnio. Nesutikimas mūsų atsiliepe ne tikt ant pavienių ypatų kasdieniniam gyvenime, bet kliudo visą tautišką pasikelimą. Mūsų draugystės tveremos neva dėl suvienijimo ir sutaikimo lietuvių, tą mierį rodo tikt varde ar ant laksztų konstitucijos. Tai, apart daugelio kitų patvirtinimų, rodo ir praneszimas p. Lietuvio iš Naugatuck, Conn. Na ir kam-gi tada da draugystės, su „broliszkos pagalbos“ mieriais, tveremos, jeigu tie mieriai niekinami ir išpildyti jūs pilnai niekas nemislįje? Kaip tai, vienok, but gražu, kad tūs „broliszkos pagalbos“ mierius mes pilnai išpildytume ir galėtume atsiliepti apie jūs, kaip sztai pasakoje tulas žmogus apie vertą darbą vienos merginos, kuri teisingai pasirodė išpildanti tokius mierius, ir tikrai suprantanti vieną iš didžiausių prisakymų „mylėk artymą, kaip pats savę“. Pasakoje jis sztai ką:

Vieną dien eidamas miesto X. gatve pamaciau, labiau pūluse į mano akis, merginą

gana puikai pasiredziuse. Ziuredamas ant jos pamisli- jau savyje:

— Norėčiau zinot, ar toji jauna ypata nori turēt ir taip puikę ir szirdį, ant kiek rupinasi pavirszutiniai pasipūst?

Toje pat valando, — sako jis, — pamaciau kokį tai apysenį žmogelį, kuris nesze ant peczių didelę ir sunkę skrynę medinę. Priėjęs prie vartų, esanczių szalyp augszto mūro, norėjo įeiti per tūs. — Prie kožno, vienok, sykio sunkus vartai užsidarė, pirm negu jisai įeiti galėjo.

— Meldziu palaukt! — atsiliepė da už keletos žingsnių toji mergina ir pasiskubino prie jo. Priėjus atidarė vartus ir laikė pakol anas žmogus neįėjo.

Tasai atsitikimas nėra, i kas teisybė, taip labai didelės vertės, kaip ir nekuriem gal pasirodyt, bet tas pertikrino manę, — sako tasai žmogus, — kad toji mergina, ne buvo užimta tiktai savimi ir savo parėdu, taip-gi ne bojo nei ant praeinanczių, ant kurių lupų, ir tai gal ne vieno, apsireiszkė paniekos ar apkalbos jūkas. Žinoma, peržiurinėdami panaszius atsitikimus, rasime daug didesnės vertės, didesnio pasiszventimo, bet kas szjadien matoma taip-gi ne gal but paniekita, o ypacz esant taip dideliām žingsnyje už gėdą laiktarnavimui.

— Lenkiszkas laikrasztis „Zgoda“, organas tautiszko lenkų susivienijimo (Związko), padūda, kad prie jų to „Związko“ priguli ne vien lenkiszkos draugystės ar kūpos, bet ir grynai lietuviszkos draugystės. Dėlko lietuviszkos draugystės priguli prie lenkiszko „Związko“ tai, tikrai, sunku suprast. Jeigu ne but lietuviszko „Susivienijimo“, tada kaltit tas draugystes ne but už ką taip daug, bet kam-gi dabar glaus-

tis prie lenkiszko „Związko“ esant mus „Susivienijimui“? Teisybė, nekurie išz lietuvių gal pasiteisint, kad „Związkas“ daugiau iszmoka posmertinės. Bet dėlko toki nepamislįja ant to: kiek iszmokēt reike į mus „Susiv.“ prigulint ir kiek prigulint į „Związką“.

Apie szitą užsiminė ir „Tėvynė“ ir iszrodė tokiems, kad „Sus.“ daug didesnę posmertinę galētu dūt, jeigu po tiek, — kaip į „Związką“, — iszmokētume. Tokioms draugystėms, kurios dabar prie „Związko“ priguli, vertētu prie mus „Sus.“ glaustis, o kada skaitlius sanarių „Sus.“ pasididįs, tada ir jų norai bus pilnai užganėditi.

— Lenkiszkas laikrasztis „Polak w Ameryce“ pranesza, kad tarp „Związko“ patriotų rado si didelis džiaugsmas, kad prezidentas centraliszko „Związko“ rėdo, p. Zbigniewas Brodowski pasilikeš užtvirtitu jenaroliszku konsuliu į Pragę Czekūse per prezidentą Suv. Valst. McKinley. Jeigu tas isztikro iszsipildytu lenkai daugel naudos išz to turētu. Vienok tikt tam but peranksti da, kadan-gi nežine ar konsulatas toks bus da pripazintas per Suv. Valst. už reikalingą. Ar tikt ne per greit lenkai da džiaugesi?

— Isz priezasties suteikimo cekam cekiszkos kalbos urėdiszkose vietose Czekijos, vieton vokiszkos, kaip iki sziol buvo, diena 7 Geguzio kad tik kiek but ir iki musztynės daėją austrijokiszkam seime. Vokiecziai labiausia užsipūlė ant grovo Badeni (lenko), prezidento ministru, kuris įvedime cekiszkos kalbos daugiau sia rupinosi. Neleido jie ministram ne tikt atsakyt ant visokių jų iszniekinimų, bet priszokę prie jų grasino kumszcziomis. Grovą Badenį norėjo uzmuszt. Suvirsz szimtas

pasiuntinių prusofilų artinosi prie sėdinių ministru rėkdami ir grumodami. Matydami tai pasiuntinei cekų, lenkų ir kitų slavų, atsistojo nū sėdinių ir apsupo ministrus, kad užstoti už jūs. Vokiecziai tada ap-rimo.

Cekų yra daug mazesnis skaitlius, negu mus ir daug labiau buvo tautiszkai pripausti o vienok kaip daug augszciau jau jie už mus szjadien stovi! Visą tą jie dasiekė vien tikt eidami ir dirbdami vienybėje. Kada mes suprasime naudą tos vienybės ir apie tautystės reikalus rupin-simės sutikmei?

— Foxcroft'e, Me. iszėjo 27 d. geguzio szių metų naujas lietuviszkas laikrasztis „Vulkanas“, raszto raidėmis.

Szis laikrasztis aplankys tikt redakcijas lietuviszkas ir nekai negalės išz jo naudotis skaitytojais.

Iszeina su neaprubeziūtu laiku.

Isz Lietuvos.

Isz Suvalkų rėdybos.

Geguzės m. 10 d. buvo rinkimas vaito Liudvinavo vals-cziuje. Koke buvo visų nūmonė, taip ir stojosi. Vaitu tapo valdzios paliktas tas pats ukinjkas K., kurisai nesenei apturėjo medalių nog valdzios už isztikimą tarnavimą. Szis rinkimas išz laiko jau buvo suriktūtas per draugus ant naudos vaito K. Laike viso mėnesio priesz rinkimą girdė o podraug ir prikalbinejo vals-czionis idant rinkti tą patį K. vaitu. Daugiause sziamė dalyke veikė degtinė, kaip kam buvo dūta ir pinigais, kitiems visoki pažadėjimai ir t. t. Vis tai buvo daroma zinoma kasztu vaito K. Nedelioje priesz dieną rinkimo giminaitis vaito K., sudzia Aleksa, nuvažiavęs į Kalvariją kėlė balių dėl virszinjko pavieto ir kitų urėd-

nįkų. Potam atėjo ir diena rinkimo, ant kurio turėjo pributi ir patsai virszinjkas pavieto. Dienoje rinkimo patsai vaitas K. ir Liudvinavo zemskis sėdosi abu ant arklių ir jojo pasitikti atvažiuojancio pavieto valdono. Už kelių valandų susirinkę Liudvinavo valsezionys pamatė grįžtant zemskį o potam karietą virszinjką pavieto, kurioje važiuo virszinjkas, pasisodinęs šalė savęs vaitą K. Atvažiuo valseziaus rasztinyciā virszinjkas tūjaus tapo įvestas į paskirtą kambarį, kureme buvo pagamintas užkandis dėl jo. Po užkandžio pons virszinjkas išėjo jau gerai įkaitęs ir priešzai susirinkusius valsezionis pasakė gudiszkai pamokslą. Iš pradžių ant visų pusių išgyrė vaitą K., kaip jisai geras dėl valsezionų, kaip prilankus pildyti valdzios įsakymus; potam, kad Liudvinavo valsezius turi laikyti sav už garbę turėdamas iki sziol tokį gerą vaitą ir ant galo, kad jisai (tai yra virszinjkas) ne mato jokios periszkados, kad vaitas K. vėla negalėtu pasilikti vaitu. Po pasakymo pamokslo apgirdyti ir uzriktūti da priešztai per vaito draugus valsezionys rėktelė, kad palieka tą patį vaitą. Szitū rinkimas ir užsibaigė ir vaitas K. neva vienu balsu tapo paliktas ant antros tarnystos. Ant tikros teisybės daugumas valsezionų nekantanti vaitu K. ir susitarę padavė skundą pas gubernatorių, idant padaryti antrus rinkimus. Bet regisi, kad ir butu paskirti antru kart rinkimai, vargu ką veiktu, nes už vaitą K. stoja visa pavieto valdzia ir Liudvinavo sudzia Aleksa, kuris taip augsztai stovi maskolių valdzios akise.

— Iš priezasties skundo tapo maskolių valdzios suimtas už pardavinėjimą maldaknių Antanas Lūbikis, gyvenantis Sasnavos bažnytkaimyje. Kas apskundė žandarams ne žinia.

Vieni mano, kad vis tas pats suimtas pacztorius, Lietuvnjkas.

— Iš priezasties pardavinėjimo degtinės ant kitų metų per valdzia, daugumas žydų podraug su visa szejmyna keliauja iš Lietuvos į Ameriką ir kitus krasztus lengvos dūnos jieszkoti.

— Į patį sėjios laiką užstojo tankus lytus Lietuvoje, taip kad užvilkino sėjā vasarojo. Daugumas ukinjų iki sziam laikui mažai ką pasėjo. Yra da ir tokių kurie da ir nepradėjo seti. Oras stojo vėsus, kas į patį zydejimą sodų ne labai gerai yra.

Vardelis.

— *Szauliai.* Pas mus pasklido gandas iš Petrapilės, kad vidaus ministeris pavedė cenzuros perdėtiniui, Solovjovui, sutaisyti „doklad“ į vieszpatystės rodą apie leidimą lietuviszkos spaudos. Tas Solovjovas yra zinomas kaipo didis mūsų priešzinjkas. Jis, sako, paliepė vienam savo cizinovnikui paraszyti aną „doklad“ tokioje prasmėje, kad jis (leidimas spaudos) nereikalingas. Tas Solovjovas sako, kad valdzia turi priversti lietuvius priimti „grazdanką“ (gud-raides). Nors tai yra jūkai, nes nū kelių maskolpalaikių tas dalykas nepriguli, bet vis tik padarys mums kliūtį, norint draugia dar labiaus suerzins mūsų žmones, o tas juk ne ant Maskolijos naudos eina.

Kaip girdėti (ir iš Petrapilės) tai Seinų vyskupu bus paskirtas zinomas mūsų rasztinjkas „Anykszečių Szilelio“ Ant. Baranauckas, Kauno pavyskupė. Tūmi tad mažiaus prisieis Suvalkų gubern. lietuviams nū vyskupo nukęsti tikėjimiskūse reikalūse.

Rygoje, 1 Gegužį szijų metų, vėl buvo balius vietinės lietuviszkos paszalpos draugytės. Žmonių buvo mažiaus

kaip kad šiemoj' buvo, nors vietos buvo kur kas daugiaus. Priezastis to — labai neatsakantis laikas, kada žmonės labai išsitusztinę po velykų. Lietuvaiczių skaitlius vis dauginasi nors pamazu. Szį kartą nebuvė nei vienos lietuviszkos kūse rubūse lietuvaiczių, bet už tatai gavome išsipažinti su viena lietuvaicze iš vietinių Rygos gyventojų, labai szejmū ir karszta zinoma lietuvaicze, kaip visos prozelitkos. Ji ištikrujų galėtu palaikyti garbę Juszkų szejmynos, iš kurios ji yra kilusi.

Rygos lietuviai klabinami ir dunksnodami lietuviszkų pamokslų negali sulaukti. Rygoje yra suvirszum 10 tukstanczių lietuvių katalikų o vienok Dievo žodį mūsų išganytojai — lenkiszki patrijotai, nenori jiems išguldyti lietuviszkai. Jie kreipėsi prie Petrapilės arci-vyskupo su praszymu, bet gavo atsakymą, kad tokiems neapszviestunams jis nedaleisęs patiems apie pamokslus savo noro išreiksztai. Girdėti, kad jie (lietuviai-katalikai) jau ir Kristaus įpėdinį Ryme iš miego judino kalbos dėlei, bet iki sziolei dar nieko nelaimėjo. Tai pagaliaus jie dasiprotejo szit ką padaryti. — Miutaujoj' gyvena kalvinų kunjgas, kuris moka lietuviszkai, ir dar gana gerai. Vietiniai Rygos lietuviai-katalikai dabar jau priejo prie to, kad rengesi minėto kalvynų kunjgo praszyti, kad jis vazinētu tankiaus Rygon ir jiems lietuviszkus pamokslus sakytu. Toks jų užmanymas yra tai radikaliszkiausias kelias. Jeigu jau Rusijoje negalima be jokio tikėjimo buti, tai rodosi kur kas racionaliszkiausias laikytis to, kuriame apsaoko Dievo žodį prigimtoje kalboje, be jokių maldavimų. Iš to matoma aiszkiai, kad mūsų išganytojai-izgamos nemenkiaus mus spaudzia už kalbą kaipo maskoliai ir vo-

kiecziai. Dar neiszgaravo jiems iš makaulės, kad lietuviai nemokėdami lenkiszka „nie wstapi do nieba“.

Petras M.

— *Lietuviszkos spaudos klausimas.* Kaip buvau pirmiau minėjęs, (N. 20 Vienybės“) kad Solovjovas pavedė sutaisyti referatą apie daleidimą ar nedaleidimą spaudos „cizinovnikui osobich poruczenii“ (p. Voinski) taip ir buvo, ir tasai tą referatą sutaisė taip, kad net p. Solovjovą pertikrino beveik, taip kaip jis buvo persitikrinęs, apsipažinęs geriau su tūm klausimu. Su tū referatu (30 arkužų) Solovjovas nuėjo pas Pobiedonosceva. Pobiedonoscevas užsirustino ant jo (Solovjovo), bet szis atsakė, kad pats nėsas kompetiszku, t. y. nėra jam dūta pilna vale tame. Nuėjęs 8 d. Gegužio pas ministrą turbut ir taip pasakė. Todėl ministras ir szium kartu, tikrai nieko nenuspręs.

— Spaudos komitetas (ne cenzuros) p. Smilgos pranešimą apie daleidimą lietuviszkos spaudos nusiuntė p. ministru Goremikinui 12 Gegužio 1897 m. po N. 629.

T. L.

Isz Kitur.

Suvienytos Valstijos.

Sekretorius Suv. Valstijų, Shermann sako, kad persimaičius ministerijai Ispanijos, prietikiai tarp randų Ispanijos ir Suv. Valst. neatsimainys.

Kubos reikalūse Suv. Valst. laikysis vis neutraliszko kelio, ir užtars už Kubą tiktai tiek, ant kiek bus galima neisitraukent į karę su Ispanija

Gegužio 30 dieną Pittsburgo policija suaresztavojo 47 anarkistus kurie giraitėje arti Glenwood buvo susirinkę ant pasilinksminimo. Anarkistai buvo susirinkę czion, kad apvaikszezioti dieną paleidimo iš

kalinio anarkistų Henriko Bauero ir Karoliaus Noldo. Dasizinojus apie tai policija pribuvo ant vietos pasilinksmavimo ir suaresztavo. Sako, kad anarkistai per daug drąsiai linksmavosi, peržengdami išdūtas per miesto vyriausybę tiesas. Policija paėmė nū anarkistų taipgi daugybę szautuvų ir kulku.

Ispanija ir jos valdybos.

Prezidentas ministrų Cano vas del Castillo sykiu su visa savo ministerije perdavė į rankas karalienės regentkos prašymą, kad pavalnytų jū nū užimamo urėdo dėlto, kad jie negalį ant ilgiau užsiimti reikalais rando, atsisakius liberalam dalyvauti ant sesijų parlamente. Karalienė regentka paszaukė pas savę keletą polityszkų vadovų ir kalbėjosi kaip czion ką padaryt: ar valdžę ir vėl palikti rankose konservatyvų ar paszaukti liberalus. Tie nieko tiesiog nepasakė. Po ilgo apsimisljimo nutarė pavalnyt konservatyvus ir pavadė Senorui Sagastai, vadui liberaliszkos partijos, sutasyti naują ministeriją. Sako, kad karalienę prie to palenkė prasa Madrito kuri vis tankiau pradėjo atsiliepti apie bjaurius darbus Weylerio ant Kubos ir nesirupinimą konservatyvų užbėgti nors kiek tame.

Paėmus liberalam į savo rankas valdžę pirmiausia jų darbu bus praszalinti Weylerį nū Kubos ir pavesti visą Kubos reikalą į rankas jen. Martinezo Campos'o, kuris priesz jen. Weylerį jau yra buvęs jen. — gub. ant s. Kubos.

Birželio 4 d. kubiečiai sulaukė pagelbą, susidedancią isz 800,000 szuvių, daugybės ginklų ir dinamito, ir vieną armotą.

Tą pat dieną prov. Havana ties Bodega de la Paz susirėmė ispanai po vadovyste pulkoriaus Perela su kubiečiais po

vadovyste jen. Rodriguezo. Musza traukėsi per 4 adynas ir ispanai liko sumuszi, palikdami 21 užmusztais, o 49 pažeistus paėmė su savim.

Kubiečiam teko daugybė karabinų ir amunicijos.

Jen. — gub. Weyleris 1 d. szio mėnesio iszdavė prisakymą, kad provin. Puerto Principe ir Santiago de Cuba visos javų krautuvės butu uždarytos tūse miestūse kurie nėra apkapėti, kaimiečiai kad rinktusi į pulkus ir prisidėtu prie ispanų ir viskas ant laukų but. panaikjta ir sudėgita, kad kubiečiai neapturetu jokios maistiszkos pagelbos ir neturėtu kur pasislėpti.

Prisakymas tas tur but iszpildytas per 30 dienų laiko nū dienos, kada jis tapė apgarsytas. Kas to prisakymo neklausys ir neiszpildys bus palaikytas už draugą kubiečių ir nubaustas.

Graikija ir Turkija. Sultonas buvo iszdavęs i r a d e, kad ant tarybų apie pakajų paskyrė tiktai dvi savaiti; bet ant pareikalavimo ambasadorių užrubezinių vieszpatyszčių, kad tas laikas but pailgintas, jeigu tarybos apie pakajų nepasibaigtu taip greit, — sutiko pailginti tą terminą. Tūjaus po to graikiszki ir turkiszki komendantai Tėssalijoj' ir Epiro susitarė kas link apstabdymo muszių. Tarp kitko jie nutarė, kad butu iszrinkti delegatai isz graikų ir turkų puses, kad susitarti apie sustabdyimą muszių ant jurių. Iszrinkti delegatai isz turkų puses reikalavo, idant visi laivai, plaukenti po turkiszka vėliava, butu be jokios periszkadės įleidžemi į ūstus graikiszkus ir kad graikiszka laivinė pasitrauktu isz Macedonijos ir Epiro pakraszčių ant tomos szuvis armotos. Isz savo puses Turkija prisizadėjo, kad nei Macedonijoj' nei Epiro ne iszsodjį savo kareivių ir nepri-

dūs kariszkų kokių įnagių. Graikiszki delegatai neatsakė tiesiog nieko ant tokių turkiszkių delegatų reikalavimų, bet užklausė savo rando.

Gabinetas graikiszkas po ilgų svarstymų apie tai ir patėmijimų užrubezinių vieszpatyszčių, kad nelaužytu pirmiau dūto sziom prizadėjimo, kad ant viso to ką jos rodys sutiks, — sutiko ant tokių iszlygų:

„Laivinė graikiszka pasitrauks nū turkiszkių vandenų. Laivai, plaukenti po turkiszka vėliava ne bus perziuromi. Laivai vežanti turkiszkus kareivius ne bus įleidžemi į ūstus, esanczius į žiemius nū linijos, už kurios uždrausta vienai ar kitai kariauti. Laivinė turkiszka tur pasilikti Dardaneliūse. Iszsiuntimas pagelbos į miestus Archipelago yra uždrausta“.

Tarybos apie pakajų neva prasidėjo, bet susitaikymo negalima greit laukt, nes Turkija nū Tėssalijos, jau stacziai iszsireiszkė, ne nor atsisakyt, ir apart to reikalauje da, kad Graikija atidėtu jai savo laivinę.

Kreta. Po keletos susirėmimų krikszczionių sū muzulmanais, pirmutiniai pamatė, kad ne bus jokios naudos isz tolesnio nesutikimo ir pjovynių ir padėjo ginklą. Hadji Michali, vyriausias vadas jų, apgarsino proklamaciją, kurioje szauke kretoniecius rinkti pasiuntinius į Seimą ir neužpul. dinėti daugiau ant muzulmanų.

Bulgarija. Pagal atlaikytas žines isz Konstantinopolės pasirodo, kad Bulgarija reikalauje nū sultono, kad Macedonijai butu dūta autonomija.

Dalis darbu.

Sharon, Pa. Darbinjams dirbtuvių „Sharon Iron Works“ apgarsino, kad jų už-

darbis bus numazjtas ant 10% dirbo czion 100 darbinjkių.

Milwaukee, Wis. Straikas darbinjkių prie elektrikos dirbtuvių pasibaigė. Dirbs czion dabar tik po 8 adynas ant dienos ir gaus po 2 dol. 75 c.

Reding, Pa. Suvirsz 500 darbinjkių isz visokių departamentų geležinių pabrikių, nū 1 d. szio mėnesio paliovė diubę, dėlei to kad kompanija numazino dieninę mokestj ant 10%.

Isz Amerikos.

Zemes drebejimas.

Drebėjimas žemės, buvęs 31 d. Geguzio pietų — atlantiszkose ir vidurių — pietinėse valstijose nemažai baimės padarė.

Sako, kad drebejimo žemės ant taip didelio ploto niekas dar czion nepamena.

Drebėjimas teisybė ne visur buvo su smarkumu jauczemas, bet vietomis, kaip antai Knoxville kaminai stubų nugriuvo, ir Cincinnati, O. dideliai iszgąsdino gyventojus. Charleston'e, W. Va. gyventojai mislijo, kad namai sugrius. Nebuvo vienok jokių nelaimingų atsitikimų.

Myris po ratais lokomotivo.

31 d. Geguzio Valley Stream ant L. I. gežkelio trukis užbego, ant susikryžvojojimo kelių, ant omnibuso, kureme vazevo 24 žmonės, ant pikniko.

Į omnibusą buvo užkinkyti szeszi arkliai, kurie pamatę ateinantį trukį pasibaide ir užbėgo ant susikryžvojojimo gežkelio to valando, kada ten bėgo trukis. Lokomotivas sudavė į omnibusą ir sudaužė į szmotelius.

Isz 24 vaziavusių iszsigelbėjo tiktai 4, tūm kart kaip 5. liko ant vietos užmuszi o 15 sunkei sužeisti isz virszaus ir vidurių; ant pasveikimo jų nėra vilties.

Penki vaikai sudegyti per neprietellus szelmynos.

Isz Walsh, W. Va. praneša, kad naktį į 1 d. Birželio penki vaikai name J. W. Whitto liko sudeginti per nežinomus žmones. Abudu Whitai buvo iszvaževę kur ir paliko tik tai penkis vaikus 12, 10, 6 ir 4 metų vaikiszečius ir 6 metų mergiszečią. Parvaževę tėvai ir pamatę taip baisų atsitikimą tūjaus davė žinot aplinkiniem gyventojam, ir kad aptikti pėdsaką piktadejų paleido mokytus szunis.

Apakusta per savo vaikus.

Atlantoj, Ga. 2 d. Birželio suaresztavojo moteriszkę Z. A. Godfrey 40 metų ir paeinančią isz turtingos pamilijos. Aresztavojo ją policija už tai, kad jos vaikai prisiekė, kad ji pirm szesių metų užsmaugė kudikį savo nevedusios dukters.

Pasikore pastorius.

Pastorius (kunjgužis) luteroniszkas J. Nick isz Chicagos, turintis arti 70 metų amžiaus pasikorė Wauwatoso gydinyčio, ant priemieszio Milwaukee, 28 d. Gegužio. Jisai sirgo ir nekuri laiką buvo iszgulėjas minėto gydinyčioj.

Muszyne su Indijonais.

Isz Helena, Mont. praneša kad indijonai veislės Cheyenne pasikėlė priesz baltūsius gyventojus arti agencijos Lame Deer. Kolonistai ir avininkai bėga į didesnius miestus, kad iszsigelbėti nū giltinės. Viso Montanos valstijo žmonės sujudo. Gubernatorius Shmith paliepė szerifui surinkti kareivius, kad gelbėti užpultus per indijonus raudoniskurius. Į pagelbą pasikėlusiem indijonam pribuvo indijonai veislės Sioux isz Dakotos. Kareiviai ir apsiginklinę kolonistai iszejo prieszais jų ir, reike tikėtis, kad musza bus baisi. Isz Washingtono atėjo

paliepimas, idant kareiviszkos valdzios sykiu su civiliszkomis rupintusi kaip galint greičiau suraminti pasikėlusius indijonus.

Prusu Lietuva.

Pagal

Słownik geograficzny

Parasze Ūsis.

(Tasa)

Sielinikus lietuvius vadina czion isz vokiszko „dzimkais“ (dzimken), kurs vardas tai tik iszkreiptas žiamaitis, nes isz jų daugiausiai sielius varo. Gyvenimas sielinikų — menkas isz sziaudų buda ant pat sielio vidurio kiuksanti. Ten repliomis isispraudę guli, ten maistą ir kitus negudrius savo įrankius laiko. Kada nekada gali iszvysti ant sielių nedidelį namelį, bet tai tankių tankiausiai gyvenimas zydo, kuriam varomas miszkas priklauso. Kitus laivus, nekartą ir visai vyriszkus, linų, sziksznų, grūdų ir kitų gamtos vaisių prikraunamus, taip pat daro isz neapdirbtojo medžio, karnais tikt sutraukto ir medinėmis vinimis sukalti, taip jog geležies ten ir jieszkodamas nerasi. Jei sąkrova jų uždengta buna lentų stogu vadinasi vytomis (viczynomis), o jei tik karnine pinkle apraisziota — tai baidokais. Szių laivų didumas ir sukrautų pirkinių sunkumas labai trukdo kelionę, taip jog slenkte slenkti tegali, o vakarui atėjus visados pakraszezeis apsistoja ir turi pakvoti, nes naktį dėlei daugelio sėklių toliau kelties staczei negalima. Bijosi sielinikai netiktai pajureis plaukti bet ir paojingų Kurszės užtekių, užtatai drąsei keliauja upėmis ir perkasomis tankei nū pat Jėdujų jurių į Baltjures.

Sunkus ir vargingas lietuviszkų sielinikų gyvenimas. Valgis jų visai nekoks — bulvės, žirnei, koszė ir kukulei

paprastas jų maistas, mėsos visai neragauja, jei bent trupucziuką suspirgintų laszinių pasidažydami. O vienok ir to jiems pakanka; atsitikusgi degtinės vieną, antrą burną iszmesti, tai jau ir visai pasiganėdina. Apdarai jų taip pat yra prasti: stora milinė sermėga, kaip kada su avies kailio apikakle, arba szeip jau kailinei, skranda vadinami, neperploniausiojo audimo marszkiei, ant krutinės tankiausiai neušagstyti, tokios pat kelinės; ant galvos didelės avies kailiu apsiutos kepurės arba stamantrus sziaudinei brylei (skrybėlės) su placzeis atskrebais, o ant kojų isz karūnų vyzos (vyzenos), sztai ir visi paprastojo sieliniko apdarai. Ar žiemą ar vasarą vis tūs paczius dėvi drabužius, nes kaip patis sako ir saulė per kailinius netaip prigriebia. Nekerie isz jų, kelis jau kartus sielius nuvarę, perkas sav naujos mados apalinę ir kepurias, ziedrias szalberkas (bruslotus) ir ant kaklo skarą, bet tiesą pasakius tinka jiems, tie apdarai it ožkai balnas.

Sielinikai lietuviai tai vyrai vidutinio ugio, anot Daukanto „petyje vyrai zaliukai, suvisu sutikę, arba žinia vyrs koks paritus toks pastaczius“. Visi grazios (dailios) lyties jėdplaukei, o akys jų, nelygiūnant it zvaigždės mėlinos, pridūda visam veidui szirdingumą ir malonumą. Budas gi jų labai ramus, taikus ir nūlankus, nekam neužstos kelio ir, kaip sakoma, nesudrums ir vandens laszelio. Nors Karaliaucziuje kaip kada ir szimtai jų susirenka, nieks vienok ant jų nerugoje, nesiskundžia ir iszvaživusius piktai neminavoje. Valkiojes sav jie per gatves ir vampso beveik tolydž sustodami ko ne pas kiekvieną su iszstatytais pirkeis langą; arba priesz kareivių pulką stebėdamiesi tai isz žibanczių karūnėlių jų kapitono, ant puikaus

zirgo rimtai pirm visų joenczio, tai isz ginklų, tai taip jau gėredamiesi, kaip jieje sutaria eiti ir sukinėtis lyg viens žmogus. Viskas szis labiaus jiems tinka ir jų pasmagina, kaip didieje, puikus butai, visokeis dailos iszradimais pagrazinti ir papūszti, kaip dar puikesni kunjgaikszečių rumai — ant szių dailos vaisių ir vistorijos palaikų (liekanų) jie beveik nei žiurėti nežiuri.

Nors apart apdarų, kaip augszečiaus matėme nevisai jau taip puikių, daugiau amžinai netur nieko — visados vienok yra linksmi ir laimingi, kelionėsegi jų kaip isz maiszo byra. Beveik niekad jos neliaunas tarp savęs sznekėję ir visokių visokias vistorijas, bei atsitikimus pasakoje. Kas vakarą pririszus sielius prie kranto, sukuria ugnį, kurią laiko per visą naktį; vakarienei iszsiviarda sav kukulių keleis laszais pieno jų prazilina, o tankei ir szeip su pasnįku, akies mirksnyje gardzei pasiskanėdami, į savę perdangina. Paskui vieni griebias už smuikų arba už paczių sutaisytų kanklių ir skambina sav palengvėleis, tai liudniaus, tai linksmiaus, pagal to kokias užgauna stygas ranka szirdies jausmais valdoma ir taikinama. Kiti gi kaip kada koznas sav ką norints po nose nuniūja, bet tankesnei susieina į kruvą ir užtraukia taip mums brangias ir mus numylėtas dainas, kurių atbalsis, tykiu ir ramiu vidurvasario oru neszinamas, toli toli traukesi, geresniūsius laisvės ir laimės laikus primindamas, meilę tėvynės ir visko kas mūsų, zadinamas ir kurstydamas szirdyse visų girdzenczių; o neretai ir tyczia klausenczių jasias lietuvių panemuneis gyvenanczių.

Klaipėdoje arba ir Karaliaucziuje zydas viską pardūda ir iszmoka sielinikams suderėtają algą — dabar biskį dides,

nę, o baudžios laikūse už visą žygi tikt musztinį (rublių) tegaudavę. Už taip sunki ir vargingai pelnytus skatikus perkasi sav arba naują smuiką, ar armoniką, arba papūstą gražų koki pypkį ir linksmi grįžta namon kaip kada garlaiviu, bet tankių tankesniai pėsti. Kurie nusipirko naujas muzikas, paprastai, traukia pirma, beperstojos ant jų smagei grieždami, kiti gi žingsniūja paskui dainūdami ir šokdami, nors prakaitas lašais ant žemės varva ir kojos smėliūse lyg sauskaulio klimpsta.

(Toliaus bus.)

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Jersey City, N. J.

Lietuvių mus miestelyje daugiausiai yra isz Vilniaus ir Kauno rėdybų, isz Suvalkų gi rėdybos labai maža dalis tikt teyra. Nežinau kas per priežastis tam, kad vilniskiai ir kauniskiai tap labai mėgsta su lenkais draugauti ir apie ką lietuviszką ne nor nei klausyti. Gerai, kad lenkai mums ko gero velytų, bet kad to gero niekur negalima patėmyti, tai labai keistai iszrodo toks prilankumas prie jų.

Lenkai, o da kur tikt kiek iszmintingesni, greičiau prigaus, mažiau suprantantį lietuvi, negu kad ką gero padarys. Toks atsitikimas buvo da nepersenei. Lenkų kunigas užsakė mat per pamokslą, kad ant velykinės iszpažinties pribusęs lietuviszkas kunigas ir liepė eit pas jį korziukes pirkti, kad pribuvus anam viskas but parengta.

Lietuviai tūjaus pasiskubino pie to ir, mokėdami dolerius už korziukes, rengėsi prie iszpažinties. Perėjo nedėle ir daugiau o lietuviszko kunigo vis nēr. Lenkų kunigas tikt jūkesi, kad lietuvius prigavo, ir keletą desėtkų dol. iszviliojo.

Tai mat koki lenkų geradėjai.

K. Mitchel.

— *Naugatuck, Conn.* Lietuvių czion jau nemažai randa. si ir susitarę su lietuviiais Union City, Conn. turi keletą draugysezių sutvėrę, ir tankei susirinkimus daro, kad pasikalbėti apie kokius reikalus. Vienok isz tų draugysezių ir susirinkimų jokios naudos nėra, kadangi paikas nesutikimas viską ardo. Rodos priežasczių tokiam nesutikimui nėra taip labai didelių, vienok ir isz mažo ko kyla bjauriausia neapykanta ant viens kito. Tankiausia atsitinka, kad pikumas kyla už gavimą darbo. Kaip tiktai vienas kuris gauna geresnį darbą arba da tikt rupinasi apie gavimą tokio, tai kiti bėga pas bosą ir praszo ir visaip gerinasi, kad tiktai jis o ne anas gautu. Iszties, daro kaip, nelyginant, maži vaikai.

Ar gi jau nei tiek kaszin proto netur, kad tą ar tą darbą vis gi visi ne gaus, o tiktai vienas kuris, ir kam gi gerintis tada bosui? Kad darbai labai szlektai eitu ir reiktu kariauti su badu, tad asz tokį bėgimą už akių nepeikezia taip smarkei (nors iszteisint už tai taip gi nemisliczia, atmindamas kokia mes turim turēt priderystę link savo artimo, jeigu tikime į prisakimus meilės), bet teisybę reik pasakyt, kad darbai szezion ne taip labai blogai einasi ir turint kasnį dūnos nereike trokszt po kitu dūbą kast. Neziurėkim mes ant tų, ką blogai elgesi, bet ant tų, ką elgesi gerai, ir rupinkimės kad mus kiti už mūsų darbus girtų o ne peiktu. Tada bus mums garbė. Dabargi visos mus tos draugystės ir tankus mitingai yra tikt ant jų o ne dėl gero kokio. Su sivraskim ir savo darbais parodykim kad esame žmonėmis, mokame atskirt gerą nū pikto.

Lietuvys.

Perzvalga.

„Lietuva“ num. 20 raszo, kad Maskolijos izdo ministerija iszleido naują padavadijimą parubezių muitinyczioms, idant visokius daiktus su szventais paveikslais, ateinanczius isz užrubezių, ne konfiskūtu, bet nusiustų dėl nusprendimo į dvasiszką cenzurą. Tokiu budu rodyja siuntinėti abrozėlius su lietuviszkoms maldelėms Lietuvon, kuriūs gal cenzura ir perleistu. Meginti galima, bet tikėtis ant visiszko leidimo, reiks dar palaukti. „Kankles“ arba dainas sutaisytas dro. V. Kudirkos, Vilniaus cenzura perleido apie 10 egz. ir tai, vieną kartą perleido kitą ne; sykiu iszsiustus 2 egz., vieną į Kalvarijos pavietą, kitą į Vilkavisztkio pav. parubežį, kurį sugražino atgal, o į Kalvarijos pav. leido. Rygos ir Petrapilės cenzura neleido nei kniginyczioms nei laikr. redakcijoms. Vilniaus cenzura perleido ir vieną paveikslą „Vytauto“, o Petrapilės ne. Daugiaus paveikslų neleido nei Vilniaus cenzura.

„Lietuva“ raszo, kad ant galo bus daleista Maskolijoj spaudinti liet. maldakniges lotyniszks raidėms. Tas turės vis įvykti, anksčiau ar vėliau, bet pagal paskiauses zines, matyti, kad maskoliai nesusitaiko dėl lotyn. raidzių ir sprendzia apie tai ministrai, cenzoriai bei szventasis sindas, kad daleisdami lietuviams spausdinti knjgas lotyn. raidėms, pavers savo rusifikacijos darbą nū 30 metų į niekus.

„Tėvynės Sargas“ num. 4 pranesza apie įtaisymą lietuviszkos gspados Garzdūse per Antaną Gudą. Užlaiko alų, baltą dūną (pyragus), cukrių, miltus ir kitus reikalingus daiktus.

„Saulė“ num. 40 raszo, kad Minersvilleje 8 ir 10 Gegužį buvo net 11 lietuviszkų provų. Neboja nē ant bedarbės subadu.

„Garso“ Raitelis (num. 20)

klausia katrie judosziai? ir joja tiesiog ant Peledos pasiremdamas ant Kalvaiczio ir mislyja czionai tą nenaudėlį rasti. Sako kad Kalvaitis su Smalakiu turi teisybę, ir isz to smarkaus jojimo nei nejtėmyjo kad Kalvaitis pasinaudojo tame „Garso Co.“ ir pats (Raitelis) rodosi viską užmiršęs ir lyg vagis bėgdamas nū vejancziusi kartu rėkia „turėk vagi“, tūmi nukreipdamas nū savęs pažvalgą, buk ir jis vejasi vagį ir tokiu budu pasprunka miszkan. Nėra reikalo aiszkinti isz naujo Tilzės judoszius, ir kiekvienas, kuris turi sveiką protą, atskiria tais pasekmes ir vaisių kuris isz tos judoszystės iszaugo. Supranta tą gerai ir Garsas su Raiteliu, tiktai nū per smarkaus jojimo akys apsidumė ir smageninė užsidegė isz naujo kroniszka liga, ir per tai neatmena ką skaitė priesz pervercziant laksztą. Raitelis remesi ant Kalvaiczio, o Kalvaitis ant „Garso“. Raitelis reikalauja faktų kame „Garsas“ dalyvauja su judosziais. Tas faktas dovanai nebus iszreiszkiamas, nes Raitelis yra aklas ir prajoja pro faktus be įtėmyjimo, dėlto, pon Raiteli, jei neatidara aičių, tai atidaryk kiszenių, ir susitark su mano Pazįstamu, (19 num. Garso) ir tikiu, kad su jūmi gerai pasipažįsti, ir iszdėk premiją tiktai nū 25 centų už tą judoszių, o asz Tamistai jį parodysiu dar kartą. Tokis judoszius nėra vertas nei cento, bet tūmi noriu isznaudoti pono Raitelio aklumą. Pinigus įmokėk vardan Peledos į „Garso“ fondą, ant Emigr. namo.

„Nauja Liet. Ceitunga“ num. 34 pranesza apie susirinkimą draugys. „Byrutės“ Tilzėje. Nutarė vėl perstatyti teatrą Joninių szventėj „Ponas ir Muzikai, ant 20 Birželio. Apie iszskyrimą naujų virszinų nieko nepraneszė. Žie-minės szventės komitetas turė-

jo išdėsti skaitlių, bet dar nebuvo jioms gana laiko prisitaisyti ir atidėjo tą ant toliaus.

Vokiečiai paprastai vadina lietuvius „dummer Lithauer“ (paiks lietuvis), bet paskesniame laike rodos jie nū to turės liautis. Viens toks puspaikis vokiečys vienoj' karčiamoj' susivaidijo su lietuviu visai mažo augumo ir viršminėtais žodžiais pavaiszino. Mazasis lietuvis jautėsi tūmū užgautas ir pasistiebęs anam milžinui antausius atskaldė akivaizdoje susirinkusių, kas nemenką jūką prikėlė aplinkui stovintiems. Kurszaitis gerai pamokino tame, sakydams: „Nesidūk paniekinti, tai tavę ir nieks nepaniekins“.

P. Peleđa.

Apie skruzdės,

—jū—

kares ir pasilinksminimus.

(Pabaiga)

Briunai rausvosios, tai yra didesnės išėjusios iš savo skruzdyno, prisiartina sykiu prie pat skruzdyno szviesiai rausvųjų, kurios nors daug mažesnės už pirmaisiais, bet skaitlingesnės ir baisiai narsiai ginasi; vienok tankiausia sumusztos lieka, ir tankei net už 50 pėdų nū savo gyvenimo pasitrauke paėmusios su savi mi viską, kas tikta gal susigadit. Ant kelio pastato keletą dalių savo kariumenės ant sargybos, kurios prisiartinusę didesnę skruzdę tūjaus aresztavoje; viena užszoka jai ant sprando, apsisuka apie galvą ir lieja savo rugsztį, atėjusios tai į pagelbą kitos užpūla ir ar užkandžioje, ar paima į nelaisvę.

Jeigu kuris norėtu matyt tikrą jų karę, tegul nueina į girę, kur briunai – rausvosios skruzdės savo ponystę ant visų kitų rodo, ir su panasziom' sav iš kitų skruzdynų kares veda, kaip tai senovės laikūse viens miestas su kitu vedavo kares,

Nesyki iš dviejų skruzdynų, kuriūdu nors per kokią 100 žingsnių viens nū kito atsitolinę yra, trauke kariumenę taip skaitlinga, kad visą kele ant dviejų pėdų pločio apdengė, ir ant pusiaukelės susireme. Tukstancziai iš vienos ir antros pusės pūla ant prieszo savo ir kožna iš tų stengesi kitą įkast ir paimt į nelaisvę.

Paprastai laukas muszos užima tris pėdas kvadratu (t. y. ilgio ir pločio po tris pėdas) ir atsidūda gana smarkiai skystimas skruzdinis; šen ar ten tyso negyvos aplietos tūm skystimu, tūmkart kaip czieli pulkai ar pavienės laikosi viena kitai už kojų ar galvų ir su visu piktumu galinėjesi. Muszų paprastai pradeda dvi skruzdės einancios viena prie kitos snukutį atidarius, tiedvi prisiartinusios dar nevisai lieje viena ant kitos skystimu, po tam susiremė szonais ir imasi patol pakol treczia neprisiartina ir, stojus už savąją, pergali; kaip kada atbėga prie sziedviejų susyk kelios ar keliolika ir įsisega į kojas neprieteliaus taip, kad kartais 6 ar 10 laikosi prie vienos.

Naktis pertrauke imtynę ir viena ir kita pusė sugrižta į skruzdyną, paliekant ant lauko muszos negyvas beklakasant, vergus vienok pavaro su savimi.

Bet vos praszvito ir vėl musza da su didesniu įsiutimu prasideda, o laukas muszos esti iki 6 pėdų ilgio ir pločio; apie pusiaudienį ta pusė, kurios link pergalė pradeda linkt, prisiartina netoliau kaip už 10 pėdų prie pergalimosios pusės skruzdyno. Pacziam karsztume muszos jos neboje jau nieko, nors joms kas bandytu periszkadyt, jau ant to nepaisys, nepasitrauks. Kas labiau yra ypatinga, kad jos pažysta savo neprietelių; eina jos snukutį atvėrusios ir užpūla ant kitos ne tūjaus, bet pirmiau apsi-

czupinėje usiukais, kurie tar nauje jom vieton akių tamsumoje skruzdyno, ir tūjaus pažysta ar tai prietelius ar neprietelius. Laike muszos darbas skruzdine vienok nepasiliauje, ir visad vienos vedas vergus į skruzdyną, kitos ant lauko muszos, o kitos vėl eina į girę, kad maisto pasirūpūt. Jeigu laike karės patinka lytus, tada musza persitrauke ir abi pusės trauke namo, prasiszalidamos nū kitų skruzdynų.

Kitaip išrodo karę tarp briunai – rausvų ir szviesiai – rausvų. Tos lauke neprieteliaus, pasiskirseziusios į mažus pulkelius, arti savo skruzdyno, slenka po tam pamažu susipaodusios viena prie kitos ir ima į nelaisvę kožną iš neprietelingos pusės, jeigu tikta kiek toliau nū savųjų atsitolina.

Szitokia karę yra didei jūkinga, o sykiu ir pasigailėjimą išszauke, kada gyvastis su gyvaszia susireme ir nori tą iš savo prieszo paverzti.

Prie szitokių muszų tankiausia pasitaiko, kad abi pusės slepesi kur nū neprieteliaus ir vis stengesi iš nežinių ant kito užpulti; bet jeigu briunai – rausvos eina atvirai ant antrųjų, tada szios pajutusios paųjų, tūjaus szauke namininkes į pagelbą ir akies mirksnyje skaitlinga kariumenę išpūla per vartus, kad atskirus pulkelius neprieteliaus apsukt iš visų pusių. Susirėmimai toki atsinaujanti kas dien' traukesi per isztisą savaitę tarp dviejų atskirių skruzdynų, o tas tankiausia atsitinka, jeigu abu tūdu skruzdynu ant kokio grabkrancio arba taip į ilgi sukastos žemės guli, arba jų keliai susikryzevoje.

Rodosi, kad briunai – rausvosios moka ir pasilinksmyt. Laike giedrios dienos pasitaiko nesyki matyt pulkelius skruzdžių judanczius ant skruzdyno, ant pavidalo verdanczio vandens; kožna kilno-

ja mikliai savo triubukę (gylį) ir glosto pirmutinėm kojom savo draugę, arba sustoje į poras, imasi ir parmeta viena kitą, ir t. t. tai už kaklo, tai už užpakalio nutvere snukucziu, vienok neisleidze skystimo, ir nieko pikto viena kitai nedaro, sustoje pagaliaus po keletą į eiles ir užpūla ant kitų, kad taip gi imtis.

Pas kitas nepasitaiko pamatyti tokių kariszkų pasilinksminimų.

Tankiausia pasitaiko tai matyt ant skruzdynų, kurie labiau dėl jų pritinkamoj' vietoje randasi ir nepertoli nū vandens ar vietos kur jos pakaktinai sav maisto randa, kaipogi ir nū kokių neprietelių apsaugotos.

Kartais pasitaiko matyt kaip kruvelės skruzdžių sukinėjasi ant skruzdyno per 2 ar 3 minutes, po tam skubinasi prie kitų stovinczių kiek atokiau ir kabinėjasi už galvų ar kojų; po tam sustoje į eilutes ir vėl bėga prie kitų.

Bovijasi kaip kada visai panaszei kaip jauni katukai ar szunes, ir visaip sukinėdamosis rodos nori kitą įkast.

Kaip kada ir suserga jos: negal tiesiog vaikszioti, bet bėga, kiek jų kojos leidze, į rundą, didumo colio diametre, po kokią 100 sykių ant adynos ir tai per 7 dienas, dieną ir naktį. Patėmyti galima ir kitokias jų ligas, jei arcziau tēmyti jų gyvenimui.

Atsitikimai toki vienok labai reti, ir tai galima patėmyti tikta ant pavienių skruzdžių.

Turtas ir laime.

Iš gudiszko.

(Tąsa.)

Po tam jisai nusiēmė maską ir jauna moteriszkę su pasibaisėjimu pamatė visai nepazįstamą jai veidą ir tankius, garbiniūtus plaukus nusileidzeuczius ant kaktos.

Jijė sukliko ir atsistojo. Iszgirdęs tai Edgars – tai buvo jisai – su nusistebėjimu atsisuko.

— Kokia tu šiandien navatna, mano mieloji Ema, – pratarė jisai jūkdamasi. — Ko tu taip suklikai, ar nepazįsti manęs?

— Meldžiu jusų, – atsiliepė, ne savėje, Lida, – pavykykite mą atsitoljt. Asz apsirikau ir priėmiau jus už kitą!

Nusistebėjimas kuningaicszčio vis labyn augo.

— Mą labai miela toks apsirikimas, – atsiliepė jisai pusiau – jūkdamasi, pusiau – pykdamas. — Bet jus nepamisljote apie tai, ką sznekate. Jus užmirsztate, kad isz savo valios paklausėte ir ėjote su manimi; tai-gi czion ne gal but jokio apsirikimo, todėl, mano mieloji, meskite jūkus ir imsimės vakarieniūt.

Jisai prisiartino prie jaunos moteriszkės ir paėmęs už rankos norėjo nutraukti pirsztines.

— Meldžiu nesirupjti, – meldė Lida, stengdamasi izstraukti savo ranką, – ne laikykite manęs; prisiekiu priesz jus, kad asz ne sinjora Torelli ir kad asz palaikiau jus už kitą.

— Tokiu būdu, ziupon, asz bucziau suvis be proto, jeigu nesinaudocziau isz laimės, kokią siunczia mą dalis! – pratarė meilei Edgars. — Asz tikiu, kad jus daug gražesnė už Emą Torelli; ir asz ant tiek stacziokas, kad galiu mylėt jus, nežinodamas kas jus; bet pakol pavakarieniūsım durys neatsidarys.

Jus per daug nūžmus! – pratarė silpnu balsu Lida. — Bet, nēr ką daryt, jeigu jus priszadate nenorėt pamatyt mano veido ir nelaikyt po vakarieni, tai asz pasilieku.

— Acziu jums už szį pirmutinį pritarimą, maloni drauge; sėskime. Bet kaip asz turiu jus vadjti? – paklausė Edgars, nenorėdamas stacziai užklausti.

← Vadjkite manę Ema, kaipogi tas nelaimingas vardas apgavo mus.

Patarnaudamas savo ziuponei ir mažu – pamazu uzimdamas ją iszmintinga paszneka, Edgars tēmijo į moteriszkę vis su augancziu žingeidumū. Didelės vertės žemczingas, dabinantis jos kaklą ir galvą, rodė jam, kad jisai tur reikalą su turtinga moteriszke; viskas joje, ką tiktai galima buvo matyt, reiszė jaunumą ir grožą. Kas-gi ji isztikro galėtu but?

Lida taip-gi, nežiurint ant nemeilaus prijautimo, kokį toje valandoje jautė, pasidavė įtekmei užimanczios pasznekos. Tasai ricieriszkas meilumas, puikus apsiėjimas žodžiūse ir karszta apgalinti paziura, godžei laukenti jos paziuros, buvo kiek nauja dėl jos, vienūlės, paniekjtos, vos užkenczemos namūse vyro; su augancziu prilankumu tēmijo ant savo puikaus draugo nenoroms lygidama szaltą, apsiniaukusį Samuelių su szium meiliu jaunu vyru, kožnas žodis, kožnas krustelėjimas kurio buvo done jos pusiau – dengtos grožybės.

Po tokiu įspudžiu atsakymai jaunos moteriszkės buvo kas kart vis gyvesni, akys vis labiau karszczio įgavo. Tūm tarpu žingeidumas ir nekantumas Edgars pasiekė savo apogejų; nedalaikė ilgiau, jisai netikėtai pasilenkė ir drąsia ranka nutraukė nū veido jos maską.

Veidas Lidos užsidegė.

— Tai didis užgavimas, malonus tamista! – atsiliepė jįjė.

Pergalėtas ir užgautas pikantiszka, aiszkiausia grožė jaunos žydelkaitės, Edgars valandėlę stovėjo be žado, po tam pūlė ant kelių ir prispaudė lupas prie jos rankos.

— Klupodamas meldžiu atleidimo, bet negaliu gailėtis už savo nedorą pasielgimą kaipogi turiu dabar laimę gerėtis jusų stebėtina grožybe. Nėra

abejo, kad jus tėvynainė Emmos Torelli, bet jįjė tiktai silpnas szeszėlis priesz jus, grožybę mano, nepalygjtina Armida, apie kurę svajojo Tasso!

Sziōje valandoje kuningaicsztis suvis užmirszo apie Valeriją; visi jausmai liko užkarianti ta puike, saldže grožybe, karsztis kurios rodė ją vis labiau užimanczia. Jisai nesijautė, kokiu szvelnumu, kokiu karszcziu skambėjo jo balsas, kokiu liepsnos meldimu degė jo akys, kada meldė, buczūdamas jos rankas, pasilikti su jūm dar nors valandėlę.

— Asz jums atleidžiu ir pasilieku da, tiktai vardan Dievo meldžiu pasikelt ir priszadėt, kad daugiau neįjeszkosite progos susitikt su manimi, – isztarė Lida.

Jijė jautė neiszreiszkemą szirdies užgavimą: liepsninė, virsz džiaugsmo paziura Edgars pabudino joje visą galę moteriszko pasididževimo ir pažinimo sylos, kokią davė jai jos grožybė. Jijė galėjo but mylima, josios prilankumas galėjo skaitytis už dovaną; tasai gražus jaunas žmogus, ricieriszkai meilus, ant kelių meldžientis jos laimės pabuvimo su ja dar valandėlę, buvo gyvu to viso darodymu. Pasididžiūjantis, pergaltintis savpažinimas pagavo ją. Szeimyniszkas nesusipratimas, isz priezasties vienbuvimo, ant ko privedė ją Samuelius, nedavė jai pažiti, ant kiek tasai pasididževimas isztiesų netikras ir pažeminantis. Czionai szirdije jos pradėjo virt karti pikto jausmo neužkanta vyro savo. Tūm tarpu kaip Edgars sznabždėjo jai žodžius meilės, priesz jos orinį matimą, rodos kaleidoskope, pasirodė trys metai josios su vyru gyvenimo, gyvenimo su žmogumi vziniaukusiu ir szaltu, kuris szalinosi nū jos meilės ir niekino jaja.

Karsztos aszaros pasirodė

akise Lidos ir nusirito per iszbalusius veidus.

— Dieve mano! jus verkete! – suszuko Edgars, su nūsteba žiurėdamas ant persimainiusio veido jaunos moteriszkės. — Meldžiu to jus, prisipazjkite, kas privertė jus vazjūti ant maskarado ir kokiu budu jus likote įtraukta į tokį nelauktiną dėl jus apsirikimą, kuris, kaip asz matau, vercze jus kentėt.

Nelaimingas atsitikimas atvedė manę sziczion; bet asz užsitikiu ant jusų žodžio: jus nesistengsite daugiau pamatyt manę, kadangi asz esu už vyro, ir nors asz nelaiminga ir paniekjta per savo vyrą, mylintį kitą moteriszkę bet asz tiktai kudikije savo jieszkau suraminimo.

Įsilinksminęs veidas Edgars umai apsiniaukė, antakei susispaudė.

— Taip graži ir nemylima! – iszsiveržė isz krutų jo szie žodžiai, ir toliau su kartumu szirdyje tarė: — Turbut dalis tokia musų. Asz taip-gi visa szirdže mylėjau ir manę paniekino; paniekino dėlei tokio niekszo! Bet asz kitaip aiszkinu netikėtą musų susitikimą.

(Toliaus bus)

Pranykstanti sala.

Kad kartais isz priezasties kataklizmų vulkaniszkų pranyksta salos didmariūse, tame nieko stebėtino nėra, nes nesykj isz tos pat priezasties nauja sausuma pasirodo isz po vandens pakraszczėiūse kurio ne buk žemės kontinento, – bet kad ta pati sala vieną kart nuskęstu vilnise jurių, o po nekurio laiko ir vėl isz jų iszlystų, tai gal ar ne pirmutinis sviete atsitikimas.

Tokia stebėtina sala yra Falkon, gulinti australiszkame archipelage Tongi. Sala szį yra isz priezasties vulkaniszko veikimo pasirodanti. Mete 1881 pasirodė pirmu kartu isz

po vandens ir nū to laiko trys višpatystės valdė jau tą salą ir vėl jos nustojo.

Nustojo paprastai dėlto, kad ta sala pati per savę pranykdavo. Kada ją Anglija paėmė po savo valdžė, pradėjo apaugti palmomis ir kitokia flora tropiszka, o didžiausia augstuma jos siekė net 50 m. augščio. Metai paskiau 1890 m. liko nū salos tiktai nedikta ūla ant pavirsz vandens matoma ir rodėsi, kad taip kaip ir jos kaiminkos Late ir Tofna nuskęs suvis jurėna. Bet to neataitiko, ji nenuskendo visai ir jau 1892 m. tulas prancuziskas laivas plaukdamas kartą arti czion pamatė ir vėl salutę visą zaliūjancią nū szvietios toles ir iszikėlus buvo gana augščtai ant pavirsz vandens ir rodos apie pranykimą jos negalima buvo nei mislies daleisti; bet balandyje 1894 m. neliko nū jos nei žymės ir pravaziūjanti laivai, apart ozenczių czion vilnių, nieko nematė. Taip pranyko ta zaliūjanti sala su savo visu grašumu ir palmų pavėsiu. Žinanti jos geographiszka padėjimą aptikdavo ją tiktai kokį sunkumą ant szniuro leisdami gelmėn. Bet neilgai ji buvo pasislėpus nū svieto akių, jau praėjus metam ir vėl pradėjo kilti ir dabar ir vėl iszikilo į augščti iki 55 metrų ant pavirsz vandens. Dabar ją valdo karalius tongiszkas ir užsmeigė ant jos savo višpatystės vėliavą. Kaip ilgai ją valdys jis nežine, gal atsitikti, o gal ir neužilgio, kad ji ir vėl pranyks ir nueis ant dugno jurių su visa karalyste.

Baczkauškas likos kaltas

Philadelphia, Pa. 2 d. Bir.
(Pavėlyta priėjot.)

Jau trecziu syk suvažiavo ant provos pirmiaus minėti isz abiejų pusių liudinėjai ir kaltinėjai, iszdūtojas „Saulės“, p. Baczkauškas.

1 d. Birželio 11 adyną a. m. buvo szaukta vėl prova priesz Grand jury S. V. Distrikt Courte. Pirmiause buvo szauktu kun. Pautienius (kurį ilgiause tyrinėjo) kun. Milukas ir kun. Kaulakis. Kitų liudinėjų isz rando pusės visai neszaukė. — Kuningai vertė „taradaiką“ į angliszka kalbą, ir po prisieka pripažino jog tie specijaliszki artikulai (taradaikos) yra ne moraliszki, zeminanti liet. moteriszka lyti, ir vedant liet. jaunūmenę ant ne doros kelio. ir t. t. ką ir Bacz. liudinėjai paskiaus pagauti per Distrikt Atorney pripažino.

Dabar buvo szauktas iszdūt. „Saulės“ p. B. ir paklaustas B. isz kur paeina? — atsakė: isz Russ Poland, (pirmiaus klausti kuningai atsakė, kad paeina isz Lietuvos). Bacz. negalėjo susikalbet angliszkai, už ką sudže koliojo jog 18 metų Amerikoje iszdūda skandaliszka laikrasztį ir angliszkai ne moka. B. klumocziais buvo p. Birsztonas — isz jo pusės, isz rando pusės kun. Milukas.

Bacz. buvo tyrinėtus daugiau kaip adyną ir pats negalėjo iszaiszkyt ant klausimų, ką jo taradaikos reiszke (pats savę iszdavė), — po tam buvo szaukti 15 liudinėjų isz B. pusės: isz Shenandoah 8, isz Mahanoy City 3, isz Scranton 1, isz Philadelphia 3.

Su dide energije gynė B. jo apginėjai (lojerei) norėdami iszteisjt. Teiposgi ir liudinėjai B. teisino kaip galėdami szlyksztumus taradaikos, jog tose esą tikra teisybė, jog tos esą moraliszkos ir t. t., kūmi labai žemino vardą lietuvių akyse svetimtauczių, girdami tokį nelemtą rasztą!

Uzklausti Dist. — Atorney ant trumpų klausimų beveik kiek vienas suklupo.

Tik p. Tabaras nelaikydamas vienos pusės geriause atsakė, pavesdams teisdarystei nusprendimą.

Vienas uzklaustas isz Philadelphios B. liudinėjai p. K. ar jisai skaito savo mergaitėms „taradaikas“ arba dūda savo kaimynų jaunūmenei skaityt? — atsakė, kad ne; nes jaunūmenei esą paojinga skaityt taradaikas.

Po pus antros dienos tyrinėjimo abiejų pusių apginėjai (lojerei) turėjo prakalbas į „Grand jure“ (apie prakalbas lojerių, pranesziu nors trumpai kitam N. „Vien.“) Ant galo 2 d. Birželio per Grand jure tapo pripažintas kaltu iszdūtojas „Saulės“ p. Bacz. už siuntimą pacztu ne dorų taradaikų.

Sudže Butleris nukėlė nusprendimą viroko ant 14 d. Birželio, taiposgi davė Bacz. privilię jeigu nori gali pasidūt antru syk po grand jures sudu (kuris butų net rudeni) pasitatydamas Bacz. po bėla \$2,500. Bėlą tū užstatė p. Žilinskas isz Mahanoy City.

Philad. lietuviai isz dalies simpatizavojo Bacz. labiau dėl to, jog kun. skundė Bacz.

Vietinis.

Dainos.

Surinktos Krūpių parapijoje
Sziauliu paviete.

62

Kelk broli mano,
Balnok bėrą žirgą,
Balnok bėrą žirgelį,
Jok į svečę szalėlę.
Per laukus jojau,
Valcus valcavoju;
Per girelę jodamas,
Dumelę dumodamas
Ir prijojau margą dvarą;
Dvaro vartai margi.
Iszein jauna mergele,
Atkel margus vartelius.
Dvaro vartus atrakipo
Ir no žirgo nusvadino.
Praszom svečią į vidų,
Gersim alų ir midų;
Alų midų begerdami,
Meilius žodžius kalbėdami: —
O matuszėle mano!
Žadėk dukrelę savo,

Palauk zente, — netaip greitai:
Dar dukrelė nepaaugo;
Palauk metų ir dvejų, —
Gausi dukrą su kraicziu.
Pajlei 5 Vasario Jūzapas G.

63

Jokim broleli,
Jokim broluželi,
Kur giremos mergeles. (2 k.)
Per laukus jojau,
Laukų neiszjojau, —
Vienų dygių dagelių. (2 k.)
Prie vartų prijojau,
Vartų neiszjojau, —
Varteliai uzkilnoti.
Sznurpanceziš uznarplioti.
Iszein matuszėle
Jūda kaip varnelė, —
Netink mano szirdelei. (2 k.)
Iszein merguzėle
Jūda cigonėlė, —
Netink mano szirdelei. (2 k.)
Jokim broluželi,
Jokim dobilėli,
Kur puikesnės navynėlės. (2 k.)
Per laukus jojau,
Laukų neiszjojau, —
Vienos kviecių varpelės. (2 k.)
Prie vartų prijojau,
Vartų neiszjojau, —
Vartelei uzrakinti
Lenciugais uzkabinti.
Iszein matuszėle
Balta kaip gulbelė, —
Patink mano szirdelei. (2 k.)
Iszein merguzėle
Skaisti lelijelė, —
Patink mano szirdelei.
Patink mano szirdeliai.
Medvaloris 20 Sausio Marė.

Padekavone.

Sudedu szirdingą acziu
Scrantonu parapijonams ir kun.
A. Kaupui, ką laike kolektos
bažnyczioje sumetė iszviso, su
kun. A. Kaupo dovana (5), \$15.
A. Rėklys.

Juokai.

— Ar skaitei mano paskutinį veikalą?
— Skaicziau ir persitikrinau apie sylą hypnotizmo.
— Kaip tai?
— Perskaitęs tris laksztus, tūjaus uzmigau,

Bausmė,

Parasžė vaikas.

(Tąsa)

VIII.

Kaip valtys dvi neszamos augsztų bangų,
 Skaroms, lyg krutinėms, viena kitą siekia,
 Ir sklaistos ant oro lynai nusidriekę,
 Irėjai pražusią: jiems liudna, baugu, --
 Komturas taip neszė ant rankų mergele,
 Kelis syk tiktai jo drebejo szirdis,
 Krutinė jos davė atsakymą vis.
 Jų drapanos baltos prieszam rodė kelią, --
 O kojos jo ilso, - jau ne dalaikys,
 Jau juto, kad dreba apalpusios rankos,
 Szirdis, kaip plaktukas, krutinėje trankos,
 Bet jo akise užsiėmus ugnis,
 „Paleiskie, Gerardel! - sznabzdėj' jam į ausį --
 Paleiskie, meldžiu, sztai bučiūju tavę --
 Be manęs iszsekusią jiegą atgausi, --
 Tavęs nedavys, paleis liūsa manę“ --
 -- „Ne aržik - veltu! - asz tav pašzvenčiau szlovę
 Kareivio, draugai kūm manę pavadys? --
 Jie keiks da manę, jau dvesūti paliove --
 Tik tu mą likai -- tu szirdies sopulys, -
 Toks mielas, skaudus, draugia gydo ir perszti --
 Vaidele! da tu nepažįsti manęs! --
 Krauju mano ranką norėjai jau terszti, --
 Dar tavo dvasia su manim užges,
 Nors melstum klupszczia ir laižytum mą kojas --
 Tu mėgsti pagonis? -- jų kraują turiu --
 Dejavimus tavo draugia atkartojęs,
 Pradursiu tav szirdį - nuvyksi prie jų --!
 Gana jau! davijo: jau vienas arti --
 Kiti kaipo szunes toli atskirti, --
 Jo smegenimis reik suterszt mano kraują!“ --
 Tai tavęs, suspaudė dasykį --: „sudiev! --
 Sugrižsziu tūj“ -- greit ant žemės padėj',
 Lyg liutas, kurs stipdams, aukos reikalauja,
 Ir szoko ant prieszo vilyczią iszkėlęs

VIII.

Ir sprudo per tamsą, lyg žaibo szeszėlis.
 Lyg kurtas, kurs stirną nugasdītą veja
 Davijęs, pastverti jau rengiasi jaja, --
 Nabagė pailsus, jau bėgti negal,
 Tartum meldama atsigrižta atgal: --
 Iszvydęs ją, atbulas kurtas atszoka,
 Pažinęs sukrevjūtus briedžio ragus: --
 Taip karsztis pirmasis apleido Kryžioką --
 Nutirpo, nes prieszas jo buvo baisus.
 Meszkinė galva dengė tamsų jo veidą, --
 Per plaukus akys tikt žibėj' kaip kada,
 Lyg žvaigždė per miglą ne tamsią visai da
 Žerėjo, pusiau jau aptemus -- jūda.
 Ranka suriesta jo, kaip krume gyvatė,
 Iszlėto vilyczią sukruvītą kratė,
 Gflys jos seniai jau pritvinkęs nūdais --

Akimirksnyj' prieszui į kuną įleis.
 Sustojo -- ramus ir galingas vaikas
 Rymojo: taipo nūg žmogaus liutas ginas.

IX.

Ir szvystelėj' ore mikloji vilyczia:
 Kryžiokas kardu sužeravo -- netyczia,
 Umai suskambėj' geležis nukirsta, --
 Ant žemės, lyg žaibas sulaužtas krito.
 Abiejų prieszų kalavijai suszvito, --
 Ranka žedno dreba - nūg ginklo karszta:
 Jau staugdamos aszmenys kibirksztis beria,
 Jau krutys siubūjanczios sznioksztis pradėj',
 Griežimą dantų vienas kito girdej',
 Kardai susitikdavo, lyg susitarę, --
 Po kojoms sumindžiota žemė dejau,
 O jie kalavijais kas sykis smarkiau
 Szvytravo -- isz kur toks smarkumas jų imas? --
 Kardams dūda jiegą prieszų įdukimas.

X.

Ne taip greit Perkunas medelį suplėszo,
 Kaip kardas nuleistas galingo peties
 Sudraskė meszkinę smarkaujanczio prieszo: --
 Jau rodės paliaus, gintis jau negalis; --
 Bet lyg smarkus balsas, ką remias į ūlą,
 Nezusta, nes gauna jisai visados
 Atsakymą daug galingesnį nūg jos,
 Ir aido garsybėje balsas prapūla, --
 Taip smogis Komturo, smogiu atmokėtas,
 Įsmarkino prieszginio ranką labiaus.
 Jo kardas taip tapo baisus, netikėtas,
 Kaip žaibas ką trenkia ne iszvienos pusės,
 Skambėjo, suteikdams smogius be skaitliaus,
 Jau atbulas trauktis kryžiokas pradėj', --
 Jau, rodos nusomjtas virsias, pargriusias,
 Įpratusi jo, nors apalpus ranka,
 Įdukusi laikė krutinėj' speka:
 Jis traukės, -- jį staugiantis kardas lydej'.
 Dvesūdamas sunkiai lietuvis jį vijos,
 Arsziau da už kardą, lyg tamsios žarijos,
 Jo akys smarkav' isz po tankių plaukų
 Kaip žvaigždės, kurioms iszsiszti sunku
 Per debesio jūdo suplėszytą skylę,
 Nes tankus plaukai greitai sklaistės iszkilę.
 Da sykį kardu užsimojo -- kas tai? --
 Szviesus kalavijas iszkeltas augsztai,
 Lėtai suskambėjo, į žemę pataikęs --
 Kryžiokas priszoko artyn, susilaukęs, --
 Tikėt' nenorėdamas, trynė akis: --
 Ant žemės gulėjo narsus lietuvis. (Toliaus bus)

**Mythai, pasakos ir legendos
 Žiamaicziu.***Lietuviszškai iszguldė J. Szliupas, M. D.*

(Tąsa.)

Bet pagaliaus Žiamaicziai, pergyvenę ilgus metus szalyje

Latvių, atsiminė, kad jiems Žiamaitė, jų gentės motyna, buvo sakiusi taip ilgai keliauti linkmėje pusiau į vakarus ir pusiau į vidunaktį, iki ji pati neparodys jiems žiames, kurioje jie turi gyventi. Dėlto jie pasirijo, galiaus vėl pasidūti į kelionę. Na-gi Latviai taip-gi nenorėjo ilgiaus savoje szalyje pasilikti; jie nutarė prisidėti prie iszkeliaujanczių Žiamaiczių, prisibijodami, idant neprieteliai, kurie per jūs ir per Žiamaiczius isz draugės buvo pergaleti, nepasirengtu ant pagiežos; tada jie patys vieni neprietelių neatstovėtu. Jie taip-gi tikėjosi, surasį gal-but dar geresnę žiamę negu ana, kurioje jie iktūlaik buvo gyvenę. Tokiu budu abi tauti iszkeliavo. Savo kelionėje jie pirma nukako pas vieną tautą, kuri jūs priėmė svemyliai. Tai buvo Prusai. Czion jie perleidė tulą laiką, potam Žiamaicziai ir Latviai traukė toliaus; perkeliavę didelį plotą žiames, laimingai persidanginę per upes, azerus ir kalnus su pagelba trijų aniolų, jie atsudurė pas vieną labai augstą, nozmų kalną. Keletas metų perėjo, iki jie su neapsakomu vargu buvo per jį persidanginę. O kaip jie į anapus kalno atėję buvo, tai jie atsudurė su vis kitokiamė, svetimame sviete, kurs nekūmi napanėszus buvo į aną, kuri jie apleidę.

Szitoje dalyje svieto, mat, ne gyveno joki žmonės, o tik tai buvo žvėrys ne žvėrys ir gyvunai navatno pavidalo. Dėlto Žiamaicziams ir Latviams prisiejo isztrivoti sunkiausius pavojus, isz kurių jie iszkliuvo tik tai su pagelba trijų jūs apginanczių aniolų.

Pirmiausiai jie pateko į szalį, kurios gyventojai ne didesni buvo kaip ranka kokio vyro. Bet tiejie maži žmonės turėjo nepaprastą pajiegumą. Jie gyveno žiamėje ir buvo labai gudrus ir mokėjo raganauti. Turėdami sparnus prie savo pečių, jie galėjo pasikelti į orą ir tokiu budu vainoje jie buvo baisiausiai prieszgnomis. Miszkiniai žvėrys, kurie toje szalyje bastėsi, buvo levai su penkiomis ar daugiau kojomis, sparnūti vilkai ir daug-galviai areliai. Bet mažieje geležiniai žmonės mokėjo visus tūs žvėris ne žvėris parveikti imtyneše, ir kada-gi jie tik tai anų mėsa maitinosi, tai jų pajiegos buvo labai didelės. Tai-gi kada kova tarp sparnūczių mažų žmonių ir Žiamaiczių su Latviais buvo isztikus, szitie saviems neprieteliams neįstengė nėko padaryti, nės anie buvo nepažeidziamais; anie pasikeldavo su savo sparnais į augstą ir taip igrobdavo Žiamaiczius bei Latvius. kad szitie pateko į galutinę suspaudą. Galiaus pribuvo aniolas Rapholas pavidale Žiamaiczio prispaustiems į pagelbą ir patarė jiems sukurti didelę ugnį, o toji pragaiszinsianti mažus geležinius žmones. Bet kada-gi szitie saugojosi per daug prie ugnies prisirtinti, tai aniolas sakė, kad reikia tūmsyk kitokiu budu prigriebti neprietelius, idant jūs tūmi tikriaus ugnyje tad pragaiszinti. Jis girdejęs, kad galima esą pastoti nepažeidziamu, jeigu iszsimaudytum kraujūse smako (siaubuno). Kada-gi jis galįs tųjį paszaukti, tai jis tūjau tai padarysįs. Potam aniolas isztarė keletą zodzių: tūjau oru atlėkė baisiai didelis siaubunas ir nusileidė viduryje Žiamaiczių. Aniolas kirtu jam zaisdą, isz kurios kraujas tekėjo. Tūjau pasitėpė visi Žiamaicziai ir Latviai su szitūmi krauju; per tai jie pastojo nesužeidziamais. Po tam jie susėdo ant siaubuno, kurs taip baisiai buvo didelis, jūg jiems visiems isztekto vietos ant jo. Aniolas Rapholas kieravojo lėkimą siaubuno, ir na-gi isz naujo prasidėjo musztyne su mažais geležiniais žmonėmis. Dabar Žiamaicziams nusisekė su jų didele pajiega, kada-gi jie dabar buvo

nesužeidziamais, pagauti mažūs žmones į savo galybę, ir Latviai taip gi smureziai jiems gelbėjo kovoje, nors szitie neįstengė tiek daug padaryti kiek Žiamaicziai. Žiamaicziai ir Latviai metė kozną neprietelių, kuri jie buvo sugriebę, į ugnį, kurią jie pirm to buvo sukūrę patariant aniolui Rapholui. Rods mažiems geležiniems žmonėms pasisekė isz ugnies laimingai isztrukti, bet jų mėsos nū karszczio buvo suminksztėjusios ir dingęs buvo jų nepažeistinumas. Dabar jie pilningai atiteko į rankas savo neprietelių. Jie praszėsi, kad dovanotu jiems gyvastį, ir prisizadėjo pergalėtojams, kad už tai jie norį anūs iszmokinti raganauti.

Tokiu budu kova buvo laimingai užbaigta ir siaubunas vėl pragaiszo liepant aniolui Rapholui.

Žiamaicziai bei Latviai nutarė pagražinti vėlnybę mažiems žmonėms, jeigu tiejie pamokins jūs raganauti (czėrauti) ir drauge prisizadės nesirodyti daugiaus ant pavirszio žiames. Bet kada-gi nevisi raganavimai, kuriūs mažieje geležiniai žmonės pamokino, galėjo užsilikti omenyje, tai tik tai tie Žiamaicziai ir Latviai pastojo sugėbus raganauti, kuriems užsiliko atmintyje tai, ką girdejo, ir tai tik tai ant tiek, ant kiek tai kyszosi isznaikinimo girinių žvėrių. Mažieje žmonės siulė saviems pergalėtojams taip-gi dar aukso ir sidabro, jeigu anie paliūsūtu jūs nū pirma atimto prizadėjimo, bet Žiamaicziams ir Latviams metalai buvo nezinomi ir todėl dėl jų be jokios vertės; taip-gi aniolas Rapholas jūs atkalbinėjo, kad neimtu aukso ir sidabro.

Mažieje žmonės neužlaikė prizadėjimo visūmet užsilaikysį po žiames pavirszio, ir taip jie, pasiliovę buti nepažeidziamais, tapė nugalabyti per įpykusius Žiamaiczius bei Latvius. Potam norėjo lavonus sudeginti, bet tai nenusisekė. Tad aniolas Rapholas liepė Žiamaicziams bei Latviams numazgoti nū savo kuno kraujus siaubuno su vandeniu, kuriame jis buvo virinęs gydanczias žoles ir žalgus. Potam aniolas liepė, kad jie numazgotus siaubuno kraujus vėl virintu; potam virinant numazgotus kraujus ir zolių vandenį, jis vėl įdėjo naujų gydanczių zolių, ir tada jis liepė tame virinti lavonus mažųjų žmonių. Tam atsitikus, lavonus sudegino ir pelenus iszbarstė su visais vėjais. Vėliaus lietus iszpūlė ant pelenų; tada isz pelenų, lietumi sudrėgnitų, pasidarė žiamė durpių, kuriomis dar sziadien kurena. Nepažeidziamumas paspruko nū Žiamaiczių ir Latvių su numazgojimu kraujų.

Abidvi tauti traukė toliaus ir po ilgos kelionės priėjo prie smilczių pustynės, kurios gyventojais buvo pusiau žmonės ir pusiau levai. Szitie žmonės ne žmonės gyveno po žiaminiūse akmens urvūse. Jie turėjo baisią pajiegą, buvo laukiniai, ir edė gyvus kaip žmones taip gyvulius, kurius jie buvo apveikę. Jie taip-gi užpūlė ant Žiamaiczių ir Latvių, ir tiejie butu prapūlę buvę, nės jų ginklai baisunams nekirto jokių pavojingų zaisdų, jeigu ne aniolas Gabrielis toje bėdoje butu vėl siaubuną užczėravęs ir jam gilią zaisdą įkirtęs. Žiamaicziai bei Latviai pasimirkė savo ginklus į siaubuno kraują; tūjau tie taip sukietėjo ir sudrutėjo, jūg baisunai nū jų krito, nės koznas kirtis arba dursnis dabar dėl jų mirtinu pastojo. Jeigu palytėjo kraują, kurs tekėjo isz zaisdų baisunams, tai jis liepsnojo ir visi daigtai sudegė, kurie tapė pamirkyti į kraują.

Žiamaicziai bei Latviai potam keliavo toliaus ir nukako į žiamę, kuri buvo apgyventa per laukinius milzinius. Szitie

taip gi gyvus valgė žvėris ir žmonės, kurie papūlė į jų rankas. Jų gyvenimai buvo kalnūse; jie turėjo viduryje kaktos didelę akį, o pakausyje mažą. Kada jie vakare miegodavo, tai jie guldavosi kniupsyti ir užmerkėdavo didžiąją akį, o dieną jie gulėdavo augsztiniki ir užmerkėdavo mažąją akį. Taip tai atsiėjo, kad nū jų nepasprukdavo nei dieną nei naktį nėkas išto, kas pasidarydavo. O prie rankų jie turėjo ne po penketą pirštų, bet iš didelio žasto ėjo penketas kitų žastų, kurių kožnas ant rankos turėjo penkis pirštus. Taip pat kojos buvo suformavotos. Sztitie milžinai buvo ant viso kuno nepažeidžiami, ir tada tiktai užmuszti jūs buvo galima, kada koks ginklas užgaudavo į akį.

Ant laimės Žiamaiczių ir Latvių milžinai buvo susirinkę smarkiai dideliame akmens urve, kurs gulėjo po žiame, ant czėsnes. Taip jie neužtėmyjo keliaujancziojo trukio, kitaip esant, anam butu bent blogai vykę. O keliaujantieji nežinojo, ant kokių pavojų jie papūlė, traukdami per tą szalį.

Tulą laiką toliaus keliaudami, Žiamaicziai bei Latviai atėjo į žiamę, kur gyveno su vis maži žmonės, ne didesni kaip pirštas. Sztitie pirštukėliai gyveno žiamės urvūse ir kada keliaujantieji, budavo, atsigula miegoti, tai jie išzindę iš savų požiaminių gyvenimų darydavo skaudžią blėdį Žiamai cziams bei Latviams. Sziems nesisekė joku budu pasigauti mažūsius žmones. Sztai davė jiems aniolas Rapholas, kurs nepazintas buvo tarp jų įsimaiszės, gerą rodą. Maziejie, mat, žmonės maitinosi medum ir žole. Vienas gi iš Žiamaiczių turėjo szale savęs pasistatyti pūdą su medumi, kurį pirštukė liai labai mėgdavo, potam atsigulti ir nudūti, lyg jis miegąs. Na-gi tiesioš karalius karliukų buvo išzindęs iš savo žiaminio urvo. Vos buvo jis išzvydęs pūdą su medumi szale Žiamaiczio, kurį jis mislino miegant, tūjau jis griebėsi už medaus. Bet tame pacziam akies mirksnyje Žiamaitis paszoko ir pagavo karalių kiurzukų.

Kada tai vis buvo pasidarę, milžinai buvo pabaigę savo czėsni ir ant kojų pėdsako pamatę, kad trukis daugelio žmonių buvo perėjęs per jų szalį. Greitai jie griebėsi anūs vytiesi. Kada jie szalyje kiurzukų buvo pasivyję Žiamaiczius bei Latvius, szitiems butu blogai vykę, jeigu karliukai taip gi ne butu gyvenę neprietelystėje su milžiniais. O dabar karalius kiurzukų, iš neapkantos milžinų ir idant savo valnybę vėl atgauti, pažadėjo savo pagelbą Žiamaicziams. Karliukai, mat, turėjo du stebuklingu daigtu. Jie turėjo kepures, kures užsidėję jie pastodavo nematomais, ir sparnus, kurius jie galėjo pagal savo tikslą prisidėti ar padėti szalin. Kad Žiamaicziai buvo prisizadėję, jūg pasibaigus kovai jie vėl atidūs atgal daigtus, ir kad jie buvo paleidę ant valnybės karalių kiurzukų, jie apturėjo sparnus, kurius jie prisidėjo, ir kepures, kuriomis jie apsimovė. Tūjau Žiamaicziai ir Latviai pastojo nematomais ir galėjo lėkti į augsztą.

Kovai prasidėjus, karliukai sulindo į savo urvus. Iš pradzių kovojantieji negalėjo vieni kitiems kokią nors blėdį padaryti: Žiamaicziai bei Latviai, mat, buvo dėl milžinų nematomi, o milžinai iš pradzių neturėjo jokios skriaudos nū ginklų savo neprietelių, nės jie buvo nepažeidžiami, apart į akis. Galiaus pribuvo aniolas Mikolas ir emė dalyvumą kovoje pavidale Žiamaiczio. Vienam milžinui jis durė savu ginklu per akį į galvą, taip jūg tasai negyvas pūlė ant žiamės. Kaip Žiamaicziai ir Latviai tai pamatė, jie ant paveizdos anio-

lo kreipė savo ginklus į akis milžinams ir trumpame laike buvo isznaikinti jų baisus neprieteliai. O nū kraujo milžinų taip gi karliukai galą gavo, nės ans placziai papluko ant žiamės ir tekėjo į skyles, kur karliukai užsilaikė; jie prigėrė milžinų kraujūse, kurie buvo nūdingi. Pergalėtojai po muszio vėl nuslėmė kepures ir sparnus kiurzukų, padazė savus ginklus į nūdingą kraują milžinų, potam jie traukė toliaus.

Veikiai jie nukako į žiamę, kur tiktai moters gyveno. Sztitos moters turėjo azūt plaukų gyvates ant galvos ir jų papilvė buvo kaip kokio smako. Sztitos baisios moters rengėsi musztiesi su Žiamaicziais bei Latviais, ir jiems butu blogai vykę, jeigu laimės dėlei aniolas Mikolas nebutu pribuvęs. Tasai, mat, pėr savo raganystą padarė galingai didelę pylių iš akmens. Žiamaicziai su Latviais kūmi greicziausiai smuko į taję. Kiek buvo pylyje Žiamaiczių bei Latvių, tiek sienose auosios buvo skylių, per kurias jie savo ginklus galėjo vartoti priesz laukines moteris, taip jūg szitos nėko negalėjo daryti kovojantiems. Vos jie susmukę buvo į pylių, toji pasikėlė į orą, smerkėsi prie moterių ir sekė paskui jas visur, kur link jos nebutu kreipusiosi, taip jūg laukinės moters veikiai galą gavo nū užnūdytų ginklų Žiamaiczių bei Latvių. Iš kraujo užmusztųjų pasidarė visokeriopi kirminai.

Kovai pasibaigus, pylis vėl ant žiamės nusileidė, Žiamaicziai bei Latviai išzėjo iš jos, ir vėl pavirto į paprastą akmenį.

Žiamaicziai bei Latviai potam toliaus sav traukė. Veikiai jie nukako į žiamę, apgyventą per milžinus, kurių papilvė buvo kaip kokio žirgo. Sztitie milžinai turėjo savastyje vilko dantis. Kada jie sėsdavo prie gėrynių ar traukdavo į kovą, tūjau jie imdavo dantis į burną, kurie ten tūjau priaugdavo, o kada jiems anų nebereikėdavo, tai jie vėl išziimdavo savo vilkinis dantis iš burnos ir sumesdavo jūs į vieną kruvą. Taip ir dabar dantys gulėjo palei kalną, į kurį milžinai buvo pasitraukę ant miego. Žiamaicziai ir Latviai nėko nežinojo apie bustynę szitų milžinų ir nenusimanė, į kokį pavojų jie turėjo pereiti per jūsius: sztai pribuvo aniolas Mikolas į jų tarpą ir patarė keliaujantiems, kad paimtu vilko dantis ir išzbarstytu ant žiamės. Vos tai pasidarė, kaip sztai iš žiamės iszaugo ginklūti milžinai, kurių papilvė buvo kaip kokių vilkų. Miegantieji žirg-milžinai kalne pabudo nū pasikelianczio truckszmo ir tūjau sukibo į kovą su vilk-milžiniais. Toje kovoje neprieteliai vieni kitus isznaikino.

Žiamaicziai ir Latviai dabar traukė toliaus ir atėjo į szalį, pilną vandenių ir balų. Vandenyje laikėsi milžinai, kurie buvo pusiau szunymis, taip gi sparnūti karliukai. Keliaujantieji negalėjo toliaus traukti dėlei vandenių ir balų, kur laikėsi jiems neprietelingi gyventojai. Sztai iszpūlė iš dangaus kalnas ir uždengė balas ir vandenis. Užgriuti karliukai gavo galą, o milžinai išzindo iš po kalno ir rengėsi į imtynes su Žiamaicziais ir Latviais. Bet iš dangaus zaibai ir perkunai traukė žiamyn ir isznaikino milžinus.

Nugis Žiamaicziai buvo pasiekę mierį savo kelionės, žiamėje, kuri klaksojo pajuryje. Debesiūse dangaus, mat, pasirodė jiems motyna jų gentė, Žiamaitė, papartį rankoje neszi-na, ant kurio buvo žodžiai: „Ta yra jūsų žiamė“.

(Toliaus bus)

